

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

ĐẶNG THỊ THANH TÂM

**XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA Ở PHƯỜNG
TRẦN NGUYỄN HÃN, THÀNH PHỐ BẮC GIANG,
TỈNH BẮC GIANG**

**TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 7 (2017 - 2019)**

Hà Nội, 2019

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Thị Phương Thảo

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào ngày tháng năm 2019

Có thể tìm hiểu luận văn tại:
Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Văn hóa giữ vị trí rất quan trọng và tác động đến hầu hết mọi lĩnh vực của đời sống. Xây dựng đời sống văn hóa là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của toàn Đảng, toàn dân. Thông qua hoạt động xây dựng đời sống văn hóa sẽ góp phần tạo nên môi trường văn hóa lành mạnh để hạn chế những tác động tiêu cực của nền kinh tế thị trường, tạo động lực quan trọng để đẩy nhanh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Phường là cấp hành chính cuối cùng, gần dân nhất, tổ chức thực hiện các chính sách cho nên có vai trò quan trọng trong việc truyền đạt các chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước đến tổ dân phố, khu dân cư và từng hộ gia đình. Trong xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, phường có vai trò quyết định trực tiếp, việc tổ chức thực hiện, kiểm tra giám sát, vận động các tổ dân phố, khu dân cư và hộ gia đình tham gia xây dựng đời sống văn hóa cơ sở có hiệu quả và thiết thực hay không do phường là chủ yếu.

Phường Trần Nguyên Hãn là một trong 10 phường của thành phố Bắc Giang, bên cạnh những thành tựu đáng ghi nhận về sự chuyển biến kinh tế, văn hóa, xã hội của nhân dân thì trong triển khai thực hiện công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở vẫn còn hạn chế, bất cập. Hệ thống cơ sở vật chất, thiết chế văn hóa mặc dù được đầu tư nâng cấp, song vẫn chưa đủ đáp ứng nhu cầu. Công tác kiểm tra, giám sát chưa sâu sát cơ sở. Môi trường văn hóa còn nhiều diễn biến phức tạp. Những hạn chế trên đây đã ảnh hưởng không nhỏ đến sự phát triển kinh tế - xã hội của phường.

Là người con sinh ra và lớn lên tại phường Trần Nguyên Hãn, Thành phố Bắc Giang, tôi nhận thấy đây là vấn đề có ý nghĩa lý luận và thực tiễn, cần được nghiên cứu một cách sâu sắc, có hệ thống để tìm ra giải pháp khắc phục. Xuất phát từ những lý do trên, tôi lựa chọn đề tài "***Xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn, thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang***" làm luận văn tốt nghiệp thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa với mong muốn nghiên cứu thực trạng công tác xây dựng đời sống văn hóa tại Phường Trần Nguyên Hãn, từ đó đề ra những giải pháp nhằm quản lý và nâng cao hiệu quả công tác xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn tốt hơn trong thời gian tới.

2. Tình hình nghiên cứu

Trong giai đoạn hiện nay, xây dựng đời sống văn hóa cơ sở được xác định là một nhiệm vụ vô cùng quan trọng. Vì vậy, vấn đề này đã thu hút sự quan tâm và đi sâu nghiên cứu của nhiều nhà nghiên cứu khoa học và quản lý văn hóa; nhiều công trình, bài viết cũng được ra đời từ đây.

2.1. Các công trình nghiên cứu về đời sống văn hóa

Năm 2009 tác giả Nguyễn Hữu Thức xuất bản cuốn *Về cuộc vận động Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa*, đã cung cấp những thông tin hữu ích về sự hình thành và phát triển phong trào toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa. Đây là công trình nghiên cứu khá toàn diện về cuộc vận động đoàn dân đoàn kết xây dựng Phường Trần Nguyên Hãn là một trong 10 phường của thành phố Bắc Giang. Đây là địa phương có sự phát triển vượt bậc về kinh tế, văn hóa, xã hội trong giai đoạn từ 2014 đến nay. Từ sự phát triển về kinh tế thì lĩnh vực văn hóa cũng đã được chú trọng dẫn đến sự thay đổi lớn trong đời sống, sinh hoạt của nhân dân trên địa bàn. Đặc biệt là trong việc xây dựng đời sống văn hóa tại các khu dân cư, tổ dân phố. Để hiểu rõ hơn về nội dung này, tác giả đã tìm hiểu từ lịch sử hình thành phường, đặc điểm vị trí địa lý, thành phần dân cư cho đến đặc điểm kinh tế xã hội của phường để đi sâu tìm hiểu tổng quan của phường Trần Nguyên Hãn.

Năm 2015 cuốn sách *Những vấn đề lý luận và thực tiễn về đời sống văn hóa, môi trường văn hóa*, do Đinh Thị Vân Chi (chủ biên) tập hợp hơn 30 bài viết của các nhà quản lý, nghiên cứu văn hóa đã tổng kết cơ sở lý luận và thực tiễn xây dựng đời sống văn hóa ở nước ta từ khi Nghị quyết TW 5 Khóa VIII về văn hóa (1998) đến năm 2015.

Quản lý văn hoá Việt Nam trong tiến trình đổi mới và hội nhập quốc tế, đồng tác giả Bùi Hoài Sơn (2014), Nxb Chính trị Quốc gia Hà Nội. Nội dung cuốn sách đã giới thiệu về những quan điểm chung đối với lĩnh vực quản lý văn hóa trong bối cảnh đổi mới và hội nhập quốc tế; giới thiệu cho bạn đọc những kinh nghiệm quản lý văn hóa của một số quốc gia trên thế giới; so sánh, đánh giá thực trạng quản lý văn hóa ở Việt Nam từ năm 1986.

2.2. Các luận văn liên quan đến đề tài

Luận văn thạc sỹ chuyên ngành Quản lý văn hóa của tác giả Hoàng Văn Vinh (Trường Đại học Sư phạm nghệ thuật Trung ương, 2016) *Xây dựng đời sống văn hóa ở huyện Đông Triều, tỉnh Quảng Ninh*.

Tác giả Phạm Thị Thúy Nga (2014) với đề tài *Xây dựng đời sống văn hóa tại tỉnh Bắc Giang*.

Vũ Thị Vân Oanh (2017), với đề tài *Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở phường Hồng Hải, thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh*.

Phạm Văn Quyền (2018) với đề tài *Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở huyện Bình Giang, tỉnh Hải Dương*, Luận văn thạc sĩ Quản lý văn hóa, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW.

Tác giả Mạc Thị Thiêm (2019) với luận văn thạc sĩ Quản lý văn hóa *Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở xã Quang Minh, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương* tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương. Tác giả đã đi sâu phân tích thực trạng đời sống văn hóa và làm rõ chủ trương của Đảng bộ xã Quang Minh, huyện Gia Lộc, tỉnh Hải Dương trong lãnh đạo xây dựng đời sống văn hóa.

Đến nay, vẫn chưa có công trình nào nghiên cứu về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn. Tuy nhiên, những công trình nghiên cứu trên được coi như là cơ sở để giúp tác giả hoàn thành luận văn này.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Vận dụng cơ sở lý luận về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, để đánh giá đúng thực trạng từ đó đề xuất những giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn phường.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hóa một số vấn đề lý luận của công tác xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở và công tác xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn, Thành phố Bắc Giang.

- Phân tích, đánh giá thực trạng xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn, Thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang.

- Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn, Thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang trong thời gian tới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Công tác xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn, thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Không gian nghiên cứu:* Địa bàn phường Nguyễn Hãn, Thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang

- *Thời gian nghiên cứu:* Luận văn nghiên cứu công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn trong phạm vi từ năm 2014 đến nay. Đây là giai đoạn mà công tác quản lý trong công tác xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn có nhiều nổi bật. Đồng thời đây là giai đoạn phường đã hoàn thành việc thực hiện *Nghị quyết Đại hội Đảng bộ phường nhiệm kỳ 2010 - 2015* và đang triển khai thực hiện *Nghị quyết Đại hội Đảng bộ phường nhiệm kỳ 2016 - 2020*.

- *Nội dung nghiên cứu:* Công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở có nội dung rộng lớn, toàn diện và liên quan đến mọi mặt đời sống văn hóa. Do điều kiện thời gian và trong khuôn khổ luận văn thạc sỹ, tác giả đã cân nhắc và lựa chọn một số nội dung cơ bản trong công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở để nghiên cứu trên địa bàn phường Tân Nguyên Hãn, Thành phố Bắc Giang. Đó là các mặt hoạt động: Nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang; xây dựng môi trường văn hóa; xây dựng gia đình văn hóa; xây dựng khu phố văn hóa; biểu dương người tốt, việc tốt; xây dựng và nâng cao chất lượng hoạt động ở các thiết chế văn hóa; công tác thanh tra, kiểm tra, thi đua khen thưởng.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để hoàn thành mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu đã đề ra, luận văn sử dụng các phương pháp chủ yếu như:

- Phương pháp phân tích, tổng hợp, thống kê: Nghiên cứu các đường lối, chủ trương, chính sách phát triển văn hóa của Đảng và Nhà nước ta và nghiên cứu các tài liệu, công trình hiện có về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở. Trên cơ sở các nguồn tư liệu, tác giả sẽ phân tích, tổng hợp, so sánh để chất lọc các thông tin liên quan đến đề tài. Nguồn tư liệu thu thập được là cơ sở quan trọng phục vụ cho quá trình thực hiện đề tài.

- Phương pháp khảo sát thực địa, điền dã: Trên cơ sở nghiên cứu tác giả tiến hành hoạt động khảo sát, điền dã, sử dụng các bảng hỏi để lấy ý kiến đóng góp các đối tượng như: công chức, người lao động, người dân tại địa phương... Từ đó tác giả phân tích kết quả điều tra để phục vụ cho việc nghiên cứu và hoàn thành đề tài.

- Phương pháp tiếp cận liên ngành: Trong quá trình thực hiện luận văn, tác giả nghiên cứu các vấn đề và giải quyết theo hướng tiếp cận liên ngành trong quản lý văn hoá, văn hoá học và xã hội học.

6. Những đóng góp của luận văn

Luận văn góp phần làm rõ những vấn đề lý luận về công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở. Qua đánh giá thực trạng để thấy được những ưu điểm, hạn chế, tồn tại của công tác này, từ đó đề xuất những giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác quản lý đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn trong thời gian tới.

Kết quả luận văn có thể làm tài liệu tham khảo cho công tác quản lý của Sở Văn hóa, Thể thao tỉnh Bắc Giang, Phòng Văn hóa - Thông tin và thể thao Thành phố Bắc Giang, các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận tổ quốc, các tổ chức đoàn thể phường Trần Nguyên Hãn. Ngoài ra, luận văn cũng có thể làm cơ sở khoa học cho các công trình nghiên cứu cùng hướng tham khảo.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, Luận văn gồm có 3 chương:

Chương 1: Những vấn đề chung về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở và tổng quan phường Trần Nguyên Hãn.

Chương 2: Thực trạng xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn.

Chương 3: Giải pháp nâng cao xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn.

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA CƠ SỞ VÀ TỔNG QUAN PHƯỜNG TRẦN NGUYỄN HÃN

1.1. Những vấn đề chung về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở

1.1.1. Các khái niệm cơ bản

1.1.1.1. Đơn vị cơ sở

Đơn vị cơ sở là những cộng đồng người có địa bàn sinh sống ổn định và có tổ chức hành chính, kinh tế - xã hội. Xét về phương diện văn hóa, địa chỉ cơ sở để xây dựng đời sống văn hóa phải là những cộng đồng dân cư sống quây quần thường xuyên, ổn định lâu dài, không dễ bị ngăn cách nặng nề về mặt hành chính và không bị ngăn cách nặng về mặt địa vực cư trú. Những cộng đồng dân cư này

thường gắn bó thường nhật với nhau bằng những quan hệ văn hóa - xã hội và quan hệ làm ăn lao động sinh sống .

1.1.1.2. Đời sống văn hóa

Đời sống văn hóa là những giá trị vật chất và tinh thần, được con người nhận thức và thực hiện một cách tự giác, có định hướng nhằm tạo ra những giá trị văn hóa tốt đẹp, phục vụ cho đời sống của con người.

1.1.1.3. Đời sống văn hóa cơ sở

Đời sống văn hóa ở cấp cơ sở là yếu tố không thể thiếu có vai trò góp phần quan trọng trong công tác xây dựng đời sống văn hóa nói chung. Từ lâu, Đảng ta đã xác định xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở là một nhiệm vụ chiến lược, một chủ trương lớn nhằm xây dựng thành những chương trình phát triển văn hóa lâu dài cho cộng đồng dân cư ở cấp cơ sở.

1.1.1.4. Khái niệm về xây dựng, xây dựng đời sống văn hóa cơ sở

Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở chính là điều kiện tiên quyết để bồi đắp nền tảng tinh thần cho xã hội; là nền tảng căn bản, đầu tiên có tính trực tiếp để xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở là công tác đưa những giá trị văn hóa tới toàn thể nhân dân, nhằm giáo dục cho con người phát triển toàn diện, hài hòa cả về thể chất và tinh thần, xây dựng đời sống văn hóa cơ sở là làm cho đơn vị cơ sở phát triển toàn diện, có đời sống kinh tế vật chất đầy đủ, phong phú, có đời sống văn hoá - tinh thần lành mạnh, văn minh.

1.1.2. Các thành tố của đời sống văn hóa cơ sở

Đời sống văn hóa có cấu trúc phức tạp, nó gồm có cấu trúc bề mặt (diện mạo) và cấu trúc bề sâu (bản chất của đời sống văn hóa). Cấu trúc bề mặt bao gồm ba nhóm có mối quan hệ mật thiết với nhau: các hoạt động tiếp nhận - hưởng thụ văn hóa; các hoạt động thực hành - truyền bá văn hóa; và các hoạt động sáng tạo văn hóa. Cấu trúc bề sâu bao gồm: các giá trị nhận thức; các giá trị tư tưởng; và các giá trị tình cảm.

1.1.2.1. Chủ thể hoạt động văn hóa ở cơ sở

Chủ thể hoạt động văn hóa (hay còn gọi là con người văn hóa) là yếu tố quan trọng và quyết định nhất trong các yếu tố cấu thành đời sống văn hóa, bởi vì văn hóa mang tính đặc trưng của con người, chỉ

có con người mới có hoạt động văn hóa, chỉ có con người mới kiến tạo và kiến trúc nên đời sống văn hóa.

1.1.2.2. Hệ thống các giá trị văn hóa

Giá trị văn hóa được xem là sự kết tinh những thành tựu của con người trong quá trình hoạt động thực tiễn, cải tạo thế giới và cải tạo chính bản thân. Đó là những phẩm chất cao quý, có ý nghĩa mà cả xã hội cùng hướng đến đến. Ví dụ: lòng yêu nước, lòng nhân ái, đức tính bao dung, tinh thần đoàn kết...

1.1.2.3. Hệ thống các thiết chế văn hóa

Thuật ngữ Thiết chế văn hóa (Cultural institutions) được sử dụng rộng rãi trong ngành văn hóa Việt Nam từ những năm 70 của thế kỷ XX. Các cơ quan, đơn vị hoạt động văn hóa do nhà nước hoặc cộng đồng xã hội lập ra trong khuôn khổ pháp luật hoặc quy chế của ngành, đoàn thể nhằm đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần của công chúng, góp phần xây dựng đời sống văn hóa ở địa phương được gọi chung bằng thuật ngữ Thiết chế văn hóa.

1.1.2.4. Hệ thống các hoạt động văn hóa

Hoạt động văn hóa là những hoạt động sáng tạo, lưu giữ, quảng bá và sử dụng các giá trị văn hóa, thể hiện rõ nhất các năng lực văn hóa, khả năng sáng tạo của cá nhân và cộng đồng. Thông qua hoạt động này, giá trị sẽ được sản sinh, vận động và lan tỏa trong đời sống. Những hoạt động này có thể là hoạt động của các cá nhân, nhưng luôn diễn ra trong mối liên hệ với cộng đồng, có nghĩa là những hoạt động văn hóa luôn mang tính xã hội.

1.1.3. Nội dung xây dựng đời sống văn hóa

Phát triển kinh tế, giúp nhau làm giàu chính đáng, xóa đói giảm nghèo:

Xây dựng tư tưởng chính trị lành mạnh, nâng cao tình cảm yêu nước, lòng tự hào dân tộc gắn với phong trào thi đua yêu nước.

Xây dựng nếp sống văn minh, kỷ cương xã hội, sống và làm việc theo pháp luật.

Xây dựng môi trường văn hóa sạch đẹp, an toàn, giữ vệ sinh nơi công cộng; không gây rối và làm mất trật tự; không lấn chiếm vỉa hè lòng đường.

Xây dựng các thiết chế văn hóa - thể thao và nâng cao chất lượng hoạt động văn hóa - thể thao cơ sở.

1.1.4. Các văn bản về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở

1.1.4.1. Văn bản của Đảng

Ngày 9/6/2014, Đảng ta đã ban hành *Nghị quyết số 33 - NQ/TW về Xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước*. So với *Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII*, tên của *Nghị quyết số 33 - NQ/TW* có sự thay đổi: Từ xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, đến xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước. Quan điểm của Đảng ta phát triển văn hóa mục đích vì sự hoàn thiện nhân cách con người và xây dựng con người để phát triển văn hóa. Đối với việc xây dựng đời sống văn hóa thì trọng tâm là phải chăm lo xây dựng những con người có nhân cách, lối sống tốt đẹp, yêu nước, nhân ái, nghĩa tình, trung thực, đoàn kết... Đây là quan điểm tiên tiến, khẳng định vị trí chủ thể của nền văn hóa không ai khác chính là con người. Con người làm nên văn hóa, con người hưởng thụ và giữ gìn văn hóa.

1.1.4.2. Văn bản của Nhà nước

Quyết định số 227/2006/QĐ-TTg ngày 11/10/2006 về việc ban hành Quy chế tổ chức và hành động của Ban Chỉ đạo cuộc vận động Phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa”;

Chỉ thị số 1869/CT-TTg ngày 10/10/2010 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường phối hợp với Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đẩy mạnh cuộc vận động Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư trong giai đoạn hội nhập;

Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết Hội Nghị lần thứ 5 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII số 1109/CP-VX, ngày 17/9/1998 về Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”;

Quyết định 308/2005/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội;

Quyết định số 581/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2020, ngày 06/5/2009 đã xác định nhiệm vụ trọng tâm phát triển văn hóa đến năm 2020: Xây dựng đời sống văn hóa và môi trường văn hóa lành mạnh là một nhiệm vụ quan trọng... Tập trung thực hiện tốt phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa” là nhiệm vụ quan trọng của chiến lược đưa phong trào đi vào chiều sâu, có kết quả thiết thực, trở thành phong trào của toàn xã hội”.

1.2. Tổng quan về phường Trần Nguyên Hãn

1.2.1. Lịch sử hình thành phường Trần Nguyên Hãn

Phường Trần Nguyên Hãn là một trong 10 phường của thành phố Bắc Giang. Đây là địa phương có sự phát triển vượt bậc về kinh tế, văn hóa, xã hội trong giai đoạn từ 2014 đến nay. Từ sự phát triển về kinh tế thì lĩnh vực văn hóa cũng đã được chú trọng dẫn đến sự thay đổi lớn trong đời sống, sinh hoạt của nhân dân trên địa bàn. Đặc biệt là trong việc xây dựng đời sống văn hóa tại các khu dân cư, tổ dân phố. Để hiểu rõ hơn về nội dung này, tác giả đã tìm hiểu từ lịch sử hình thành phường, đặc điểm vị trí địa lý, thành phần dân cư cho đến đặc điểm kinh tế xã hội của phường để đi sâu tìm hiểu tổng quan của phường Trần Nguyên Hãn.

1.2.2. Đặc điểm về địa lý và dân cư

Phường Trần Nguyên Hãn nằm trong nội thành của Thành phố Bắc Giang, phía đông giáp phường Ngô Quyền, phía Tây giáp phường Thọ Xương và Phường Trần Phú, phía nam giáp phường Trần Phú và phía Bắc giáp phường Thọ Xương.

1.2.3. Đặc điểm tình hình kinh tế, văn hóa - xã hội

1.2.3.1. Về phát triển kinh tế, cơ sở hạ tầng

Trải qua 28 năm xây dựng và trưởng thành, trong điều kiện hoàn cảnh có nhiều khó khăn thách thức, song tình hình kinh tế trên địa bàn phường luôn có những bước tăng trưởng khá, năm sau luôn cao hơn năm trước. Thu ngân sách năm 2012 đạt 123%, năm 2013 đạt 130%, năm 2014 đạt 145%, năm 2015 đạt 181%, năm 2016 đạt 221% và năm 2017 đạt 243%. Thương mại dịch vụ được coi là nhiệm vụ trọng tâm của phường giai đoạn này

Đồng thời cùng với đó, phường cũng đã tạo mọi điều kiện để các hộ gia đình, các doanh nghiệp vừa và nhỏ phát triển. Đa số là nghề may mặc, giày da, mộc dân dụng, nhôm kính, sơn nhà, chế biến thực phẩm... đã góp phần tích cực trong việc giải quyết việc làm, nâng cao thu nhập cho nhân dân trên địa bàn.

1.2.3.2. Về văn hóa xã hội

Phong trào văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao tiếp tục có những bước phát triển. Duy trì hoạt động đều đặn và có chất lượng cao của các Câu lạc bộ như: CLB cầu lông, CLB Thơ, CLB dưỡng sinh, quan họ, bóng bàn, cờ tướng, khiêu vũ thể thao, sinh vật cảnh.... Phong trào xây dựng tổ dân phố văn hóa, gia đình văn hóa, cơ quan

văn hóa phát triển mạnh. Công tác y tế, dân số kế hoạch hóa gia đình đã làm tốt vai trò của mình trong việc thực hiện xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn phường. Chính sách xã hội, chăm sóc người có công luôn được chỉ đạo sâu sát. Thực hiện kịp thời các chính sách đối với người có công, trợ cấp, giúp đỡ các đối tượng có hoàn cảnh khó khăn trong dịp lễ, Tết. Công tác quốc phòng quân sự địa phương được cấp ủy đảng, chính quyền luôn quan tâm đúng mức. Các đợt tuyên quân hàng năm đều đạt chỉ tiêu Quận giao, thanh niên nhập ngũ đều chấp hành tốt nghĩa vụ của mình.

1.3. Vai trò của việc xây dựng đời sống văn hóa cơ sở đối với phường Trần Nguyên Hãn

1.3.1. Góp phần ổn định chính trị - xã hội

Trong những năm qua, lãnh đạo phường Trần Nguyên Hãn luôn xác định, điều kiện cơ bản để nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị cơ sở chính là sự ổn định kinh tế - xã hội, đó cũng là điều kiện tiên quyết để thúc đẩy sự phát triển kinh tế, văn hóa và xã hội trên địa bàn dân cư.

1.3.2. Thúc đẩy sự phát triển kinh tế

Nền móng cho sự phát triển cả về tinh thần cũng như thúc đẩy sự phát triển của kinh tế, xã hội của cả nước nói chung và sự phát triển của phường Trần Nguyên Hãn nói riêng đó chính là văn hóa. Văn hóa phát triển đồng nghĩa với việc kinh tế được nâng cao, bởi của cải vật chất được làm ra nhằm đáp ứng nhu cầu cuộc sống của con người. Chính vì vậy, chăm lo đời sống văn hóa của mỗi người dân chính là nâng cao đời sống tinh thần của xã hội, mà muốn làm được điều đó phải tăng cường các hoạt động kinh tế - xã hội để tạo ra vật chất phục vụ nhu cầu của người dân.

1.3.3. Xây dựng con người và môi trường văn hóa

Đối với các đơn vị cơ sở trên cả nước và phường Trần Nguyên Hãn việc xây dựng đời sống văn hóa cơ sở có tác động to lớn đối với việc xây dựng con người và xây dựng môi trường văn hóa của địa bàn dân cư. Thông qua các phong trào như: “Xây dựng người tốt, việc tốt”; “Giỏi việc nước, đảm việc nhà”; “Dạy tốt, học tốt”...

Tiểu kết

Việc xây dựng đời sống văn hóa cơ sở sẽ góp phần quan trọng vào mục tiêu xây dựng một nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở sẽ góp phần tạo nên

môi trường văn hóa lành mạnh để hạn chế những tác động tiêu cực của nền kinh tế thị trường, tạo động lực quan trọng để đẩy nhanh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Muốn đạt được mục tiêu đó cần thực hiện tốt từ cấp cơ sở, vì cơ sở là địa bàn trực tiếp triển khai thực hiện các nhiệm vụ kinh tế - văn hóa - xã hội của Đảng và Nhà nước.

Chương 2

THỰC TRẠNG XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA CƠ SỞ Ở PHƯỜNG TRẦN NGUYỄN HÃN

2.1. Các chủ thể xây dựng đời sống văn hóa cơ sở

2.1.1. Chủ thể nhà nước

2.1.1.1. Phòng Văn hóa - Thông tin và Thể thao thành phố Bắc Giang

Phòng Văn hóa - Thông tin và Thể thao thành phố Bắc Giang là cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân thành phố Bắc Giang, tỉnh Bắc Giang. Ngày 25/12/2018 Phòng được thành lập trên cơ sở hợp nhất 3 đơn vị: Đài Truyền thanh, Phòng Văn hóa - Thể thao và Ban Quản lý di tích thành phố Bắc Giang. Theo đó, Trung tâm Văn hóa - Thông tin và Thể thao thành phố Bắc Giang tiếp nhận nguyên trạng tổ chức, biên chế, viên chức, tài sản của 3 đơn vị trên.

2.1.1.2. Ban chỉ đạo phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa Thành phố Bắc Giang

Ban chỉ đạo có nhiệm vụ tham mưu cho UBND Thành phố trong việc tổ chức thực hiện xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn Thành phố Bắc Giang trong đó trọng tâm là phong trào "Toàn dân đoàn kết XDĐSHVH".

2.1.1.3. Ủy ban nhân dân phường Trần Nguyễn Hãn

Hoạt động quản lý nhà nước về văn hóa, trong đó có xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở là sự tác động liên tục, có tổ chức, có chủ đích của Nhà nước bằng hệ thống pháp luật và bộ máy, nhằm phát triển văn hóa, điều chỉnh hoạt động của mọi cơ quan, tổ chức, cá nhân trong lĩnh vực văn hóa. Mục đích giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại, xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

2.1.1.4. Ban Chỉ đạo "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" phường Trần Nguyễn Hãn

Để phong trào kịp thời triển khai đến người dân, trên cơ sở hợp nhất Ban Chỉ đạo phong trào Toàn dân đoàn kết XDĐSVH và Ban Chỉ đạo Công tác Gia đình. Theo đó, trực tiếp đồng chí Chủ tịch UBND phường làm Trưởng ban, Chủ tịch Ủy ban MTTQ phường và Phó Chủ tịch UBND phường phụ trách văn hóa - xã hội làm Phó trưởng ban. Các ủy viên gồm 22 thành viên là đại diện UBND, MTTQ và các đoàn thể chính trị - xã hội phường. Ban Chỉ đạo của phường hoạt động theo chế độ kiêm nhiệm, cơ chế hoạt động cũng giống Ban Chỉ đạo cấp tỉnh.

Ban chỉ đạo cấp phường: Trưởng Ban chỉ đạo: Đồng chí Chủ tịch UBND phường. Các phó trưởng ban là: Phó chủ tịch UBND phường phụ trách khối văn hóa và xã hội: Thường trực. Chủ tịch Ủy ban MTTQ phường. Ủy viên: Chủ tịch Hội Cựu chiến binh phường, Chủ tịch Hội Phụ nữ phường, Chủ tịch Hội Nông dân phường, Bí thư Đoàn Thanh niên phường, Phó chủ tịch ủy ban MTTQ phường, Công chức văn hóa thông tin phường, công chức văn phòng HĐND, UBND phường, công chức kế toán, tài chính phường.

2.1.2. Chủ thể cộng đồng

2.1.2.1. Mặt trận Tổ Quốc và các tổ chức đoàn thể, chính trị- xã hội

Ủy ban MTTQ Việt Nam phường: Với vai trò là trung tâm đoàn kết, ủy ban MTTQ Việt Nam phường đã cùng với các tổ chức thành viên triển khai kế hoạch của cuộc vận động *toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa* ở khu dân cư.

Hội Cựu chiến binh phường: Hội cựu chiến binh đã thường xuyên làm tốt công tác phối hợp với các đoàn thể trong việc tổ chức tuyên truyền vận động đoàn viên, hội viên chấp hành nghiêm chỉnh đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

Hội Nông dân phường: Hội nông dân phường luôn đi đầu trong các phong trào do phường phát động, thường xuyên tổ chức các chương trình chuyên giao áp dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật vào trong sản xuất các mô hình kinh tế, xây dựng nhiều các mô hình điển hình trong phát triển kinh tế trang trại, gia trại, góp phần nâng cao ý thức tự lực tự cường.

Hội phụ nữ phường: Hội liên hiệp phụ nữ phường là lực lượng luôn đi đầu trong các phong trào do phường phát động, thường xuyên phối hợp với Ban Công tác mặt trận khu dân cư tổ chức xây dựng các tuyến đường, đảm bảo môi trường xanh, sạch đẹp.

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh phường: Đoàn thanh niên là một trong những nhân tố quan trọng của xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở.

Hội Người cao tuổi phường: Hàng năm, hội người cao tuổi thường xuyên tổ chức các hoạt động thăm hỏi, lễ mừng thọ cho các cụ cao tuổi, làm tốt công tác phối hợp với Ban chỉ đạo XDĐSVH của phường tổ chức các hoạt động.

2.1.2.2. Các tổ chức tự quản của người dân

* *Ban vận động phong trào* “Toàn dân đoàn kết XDĐSVH ” tại các tổ dân phố

* *Các tổ chức tự quản khác của người dân tham gia vào công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn*

2.1.3. Cơ chế phối hợp xây dựng đời sống văn hóa

Hiện nay, bộ máy quản lý nhà nước về xây dựng đời sống văn hóa của nước ta được tiến hành thực hiện theo sơ đồ ngành dọc, phối hợp từ Trung ương đến địa phương.

2.2. Thực trạng công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở phường Trần Nguyên Hãn

2.2.1. Ban hành và triển khai các văn bản quản lý

2.2.1.1. Việc thực thi các văn bản hướng dẫn

Nghị quyết số 54/2012/NQ-HĐND, ngày 12/12/2012 của HĐND tỉnh Bắc Giang khóa XII.

Quyết định số: 135/QĐ-UBND ngày 16/5/2013 của UBND thành phố Bắc Giang về việc thành lập BCĐ phong trào “Toàn dân đoàn kết XDĐSVH thành phố Bắc Giang.

Quyết định số 74/2013/QĐ-UBND ngày 15 tháng 3 năm 2013 của UBND tỉnh Bắc Giang.

Quyết định số 1368/QĐ-UBND ngày 07/6/2013 UBND thành phố Bắc Giang.

Quyết định số: 1686/2016/QĐ-UBND, ngày 12 tháng 8 năm 2016 của UBND thành phố Bắc Giang.

Quyết định số: 2438/2016/QĐ-UBND ngày 12 tháng 8 năm 2016 của UBND Thành phố Bắc Giang.

Quyết định số 3630/QĐ-UBND ngày 17/10/2016 của UBND thành phố Bắc Giang.

2.2.1.2. Về việc thực hiện các văn bản quản lý

Nhờ sự quan tâm, sát sao hỗ trợ của Đảng ủy, chính quyền phường, công tác đăng ký xây dựng gia đình văn hóa, khu phố văn hóa đã được thực hiện và đạt kết quả cao. Qua kiểm tra, khảo sát trên địa bàn phường, các tổ dân phố đều làm tốt công tác bình xét các tiêu chí văn hóa. Đặc biệt là công tác bình xét danh hiệu gia đình văn hóa ở các khu dân cư, tổ dân phố luôn bám sát các tiêu chí và thực hiện công khai dân chủ, văn minh.

2.2.2. Xây dựng nếp sống văn hóa, môi trường văn hóa

2.2.2.1. Xây dựng nếp sống văn hóa

** Trong việc cưới:*

Với quan niệm trong đời chỉ cưới một lần, do vậy đám cưới thường được nhiều gia đình quan niệm phải tổ chức linh đình, tốn kém. Đặc biệt, nhiều gia đình còn coi việc cưới là cơ hội thể hiện mức độ “chịu chơi, chịu chi” và “đẳng cấp”, nên đã tổ chức phô trương, xa hoa, lãng phí, gây bức xúc trong dư luận xã hội.

** Trong việc tang:*

UBND phường đã tổ chức phát phiếu xin ý kiến nhân dân về mô hình đám tang văn minh: Không sử dụng đội nhạc hiệu mà dùng băng đĩa nhạc tang khi cử hành tang lễ; không sử dụng loa nén; không khóc thuê, giới thiệu khách đến viếng dài dòng, không đi vòng quanh linh cữu khi viếng; không mời cơm khách đến viếng; không rắc tiền, vàng mã trên đường đưa tang. Đảng ủy, UBND Phường đã quán triệt, vận động cán bộ phường, tổ dân phố, đảng viên gương mẫu để nâng cao hiệu quả vận động tới các hộ dân. Sau khi được sự ủng hộ của nhân dân, UBND phường trang bị âm ly, loa đài, đĩa nhạc tang; in khẩu hiệu tuyên truyền mô hình; tổ chức ký cam kết thực hiện các quy định về nếp sống văn minh trong việc tang khi các gia đình đến khai tử tại bộ phận một cửa phường.

** Về lễ hội:*

Việc tổ chức lễ hội ở phường Trần Nguyên Hãn trong những năm qua đã đi vào nề nếp và theo hướng xã hội hoá cao, mang lại không khí vui tươi trên địa bàn phường và mang tính giáo dục về lịch sử văn hoá, tưởng nhớ công đức của các vị anh hùng dân tộc, các danh nhân, tìm hiểu thưởng thức các giá trị văn hoá, công trình kiến trúc nghệ thuật, nhằm nâng cao lòng tự hào, lòng yêu quê hương, đất nước.

2.2.2.2. Xây dựng môi trường văn hóa

Về môi trường tự nhiên: Được sự vận động của chính quyền phường, các Ban, Hội về việc tổng vệ sinh môi trường, lãnh đạo của các tổ dân phố trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn đã nghiêm túc triển khai vận động thực hiện tốt công tác vệ sinh, giữ gìn cảnh quan xanh - sạch - đẹp trên địa bàn.

Về môi trường xã hội: Chịu ảnh hưởng của quá trình đô thị hóa, phường Trần Nguyên Hãn trong những năm gần đây luôn được UBND thành phố Bắc Giang quan tâm tới tình hình an ninh trật tự trên địa bàn.

2.2.3. Tổ chức các phong trào văn hóa

2.2.3.1. Phong trào xây dựng gia đình văn hóa, tổ dân phố văn hóa

Bảng tổng hợp Danh hiệu gia đình văn hóa trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn (2014 - 2018)

TT	Năm	Danh hiệu gia đình văn hóa				
		Tổng số hộ gia đình	Tổng số gia đình đăng ký gia đình văn hóa		Số đạt danh hiệu gia đình văn hóa	
			Số lượng	Tỉ lệ %	Số lượng	Tỉ lệ %
1	2014	3065	2987	97,4%	2788	93,3%
2	2015	3087	3011	97,5%	2816	93,5%
3	2016	3081	3008	97,6%	2808	93,6%
4	2017	3132	3061	97,7%	2861	93,8%
5	2018	3088	3023	97,8%	2860	93,9%

(Nguồn: UBND phường Trần Nguyên Hãn)

Về phong trào xây dựng Tổ dân phố văn hóa

Bảng 2.2. Bảng tổng hợp Tổ dân phố đạt danh hiệu văn hóa trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn (2014-2018)

Năm	Tổng số	Kết quả đạt danh hiệu Tổ dân phố văn hóa	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)
2014	13	13	100%
2015	13	13	100%
2016	13	12	93%
2017	13	13	100%
2018	13	13	100%

2.2.3.2. Phong trào toàn dân rèn luyện thân thể theo tấm gương Bác Hồ vĩ đại

Hoạt động thể thao quần chúng đã có bước phát triển, mới cả về bề rộng lẫn bề sâu, phong trào *Toàn dân rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại* được phát động ở các cấp, các ngành. Đồng thời hoạt động thể thao trong trường học luôn được ngành giáo dục Thành phố quan tâm.

2.2.3.3. Phong trào người tốt, việc tốt, các điển hình tiên tiến

Phong trào *Người tốt, việc tốt* được phường phát sâu rộng trong các cơ quan, trường học, lực lượng vũ trang và khu dân cư gắn với nhiều phong trào thi đua riêng của từng cơ quan, đơn vị như: Hội Cựu chiến binh với phong trào *Cựu chiến binh gương mẫu*, Hội người cao tuổi với phong trào *Ông bà mẫu mực, con cháu thảo hiền*... Hay các phong trào như: *Toàn dân tham gia đảm bảo trật tự an toàn giao thông*, phong trào *Tổ dân phố lành mạnh không có tệ nạn ma túy, mại dâm*, *Toàn dân tham gia bảo vệ an ninh Tổ Quốc*...

2.2.3.4. Phong trào học tập, lao động sáng tạo

Đây là phong trào được các cấp, các ngành của phường Trần Nguyên Hãn quan tâm thực hiện nhằm nâng cao trình độ dân trí, đào tạo cán bộ tinh thông nghiệp vụ, đáp ứng kịp thời các nhiệm vụ chính trị, phát triển kinh tế - xã hội và phục vụ sự nghiệp CNH - HĐH đất nước. Phát triển giáo dục và đào tạo là nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài. Chuyên mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học.

2.2.3.5. Công tác xây dựng công sở, doanh nghiệp, đơn vị lực lượng vũ trang có nếp sống văn hóa

Cùng với phong trào xây dựng Gia đình văn hóa, phường Trần Nguyên Hãn đã đưa nội dung xây dựng cơ quan, đơn vị có nếp sống văn hóa vào thực hiện 13 tổ dân phố. *Quyết định số 1869/QĐ-UBND phường* về việc giao chỉ tiêu xây dựng gia đình văn hóa, cơ quan, đơn vị doanh nghiệp văn hóa (giai đoạn 2010 - 2015) là một dấu mốc quan trọng, đánh dấu một bước chuyển mình mới trong công tác xây dựng đời sống văn hóa trong cộng đồng.

2.2.4. Xây dựng các thiết chế văn hóa

2.2.4.1. Nhà văn hóa phường

Là một thiết chế văn hóa cơ sở thuộc hệ thống thiết chế văn hóa của ngành văn hóa thông tin, chịu sự quản lý của UBND phường, sự hướng dẫn chuyên môn nghiệp vụ của phòng văn hóa thông tin Thành phố Bắc Giang. Nhà văn hóa chính là nơi đề nâng cao đời sống tinh thần và hiểu biết về pháp luật của nhân dân. Mỗi công dân tốt, mỗi gia đình văn hóa ngay tại địa phương chính là một viên gạch để xây dựng ngôi nhà Tổ quốc.

2.2.4.2. Đài truyền thanh phường

Trong những năm qua, các cấp ủy đảng, chính quyền đã quan tâm chỉ đạo đài truyền thanh phường về công tác tuyên truyền các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của nhà nước và tình hình thực hiện nhiệm vụ chính trị của địa phương.

2.2.5. Sự tham gia của cộng đồng với chính quyền trong công tác xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn

Xây dựng đời sống văn hóa cơ sở tại địa bàn phường Trần Nguyên Hãn trong những năm qua đã đem lại những hiệu quả tích cực về nhiều mặt đối với đời sống nhân dân, đồng thời thu hút sự hưởng ứng tham gia của các tầng lớp nhân dân trên địa bàn 13 tổ dân phố, tạo sự đồng nhất giữa ý Đảng, lòng dân và phép nước. Sự thành công của cuộc vận động là sự phối hợp nhịp nhàng từ các cấp ủy chính quyền và địa phương đến từng gia đình, từng cá nhân.

2.2.6. Công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa

Thực hiện Đề án *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa các dân tộc tỉnh Bắc Giang giai đoạn 2011-2020* và *Công văn số 1385/UBND-KGVX* yêu cầu các sở, ngành, đơn vị liên quan và UBND các huyện, thành phố cần tăng cường công tác quản lý di tích trên địa bàn tỉnh Bắc Giang, phường Trần Nguyên Hãn thường xuyên kiểm tra việc trùng tu, khôi phục, tôn tạo di tích nhằm tránh xảy ra sai lệch so với văn bản thỏa thuận và thiết kế phê duyệt; xử lý nghiêm minh đối với việc trùng tu, khôi phục, tôn tạo di tích vi phạm. Đồng thời, khẩn trương nghiên cứu ban hành văn bản hướng dẫn việc trùng tu, khôi phục, tôn tạo di tích đảm bảo đúng quy định của pháp luật.

2.2.7. Công tác thanh tra, kiểm tra và biểu dương, khen thưởng

Hàng năm, BCD phong trào của phường thành lập các đoàn kiểm tra phong trào *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở* vào tháng 11, tiến hành tổng kết, đánh giá kết quả thực hiện

phong trào và tổ chức hội nghị biểu dương những gia đình văn hóa tiêu biểu vào tháng 12.

2.3. Đánh giá chung

2.3.1. Những kết quả đã đạt được

Trong những năm qua, việc triển khai thực hiện công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn phường đã thu hút được sự quan tâm, chỉ đạo của các cấp ủy đảng, chính quyền, MTTQ, các tổ chức đoàn thể từ phường tới khu dân cư và sự chấp hành, ủng hộ của các tầng lớp nhân dân.

2.3.2. Những hạn chế, yếu kém

Thứ nhất, công tác chỉ đạo triển khai thực hiện Phong trào "TĐDK XDĐSVH" ở các cấp tuy có bước phát triển song chưa đồng đều.

Thứ hai, lãnh đạo cơ sở, tổ dân phố có lúc chưa thực sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo phong trào; hoạt động của Ban chỉ đạo phường,

Thứ ba, đội ngũ làm công tác văn hóa ở địa phương vừa thiếu về số lượng và yếu về chất lượng

Thứ tư, Kinh phí đầu tư xây dựng các thiết chế văn hóa cho xã còn hạn chế, công tác xã hội hóa, kêu gọi sự hỗ trợ đóng góp kinh phí xây dựng các thiết chế văn hóa còn gặp khó khăn, kinh phí dành cho tổ chức hoạt động của nhà văn hóa chưa đáp ứng được yêu cầu.

Những hạn chế, yếu kém trên là do:

- Nguyên nhân khách quan:

Do ảnh hưởng của xã hội ngày càng phát triển, mặt trái cơ chế thị trường tác động có ảnh hưởng trực tiếp đến thuần phong, mỹ tục, lối sống, điều kiện làm việc và mọi lĩnh vực của đời sống xã hội.

- Nguyên nhân chủ quan:

Một số cán bộ trong cấp ủy đảng, chính quyền phường, Ban vận động tổ dân phố chưa nhận thức hết được ý nghĩa, vai trò của công tác xây dựng đời sống văn hóa hiện nay.

Công tác tuyên truyền, vận động mang tính hình thức chưa được duy trì thường xuyên. Chủ yếu tập trung khi có văn bản chỉ đạo của cấp trên, vào những dịp có sự kiện, ngày lễ, ngày kỷ niệm. Mặt khác ý thức tham gia chấp hành của một bộ phận người dân trong phường còn chưa cao.

2.4. Những vấn đề đặt ra

Thứ nhất, trong công tác lãnh đạo chỉ đạo cần có sự thống nhất giữa cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức đoàn thể với Ban chỉ đạo, Ban vận động. Các nội dung, kế hoạch, văn bản hướng dẫn cần được triển khai sớm, cụ thể phù hợp với đặc điểm của địa phương.

Thứ hai các hình thức tuyên truyền cần phải phù hợp với các đối tượng khác nhau như người già, người trẻ, đối tượng ở nhà, đối tượng công chức, người kinh doanh... để đem lại hiệu quả, không nên cứng nhắc nội dung và hình thức tuyên truyền.

Thứ ba, cần hoàn thiện cơ sở hạ tầng phục vụ nhân dân nhất là các thiết chế văn hóa cơ bản. Việc đầu tư, xây dựng cơ sở hạ tầng cần có trọng tâm, trọng điểm, những công trình thiết yếu phải được tập trung ưu tiên làm trước, tránh tình trạng đầu tư dàn trải.

Thứ tư, ý thức của một bộ phận người dân trong việc xây dựng nếp sống văn hóa và bảo vệ môi trường chưa tốt. Tệ nạn xã hội vẫn diễn biến phức tạp và có chiều hướng gia tăng.

Tiểu kết

Công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn được quan tâm và triển khai sâu rộng tới các cơ quan, đơn vị và nhân dân trên địa bàn phường. Luận văn đã tiến hành khảo sát thực trạng xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, tập trung vào các nội dung: *Xây dựng gia đình văn hóa, tổ dân phố văn hóa, Người tốt, việc tốt, Toàn dân rèn luyện thân thể theo gương Bác Hồ vĩ đại, Học tập, lao động sáng tạo; Xây dựng nếp sống, môi trường văn hóa và xây dựng thiết chế văn hóa*. Những kết quả đạt được nêu trên đã thể hiện được sự cố gắng, nỗ lực, phấn đấu không mệt mỏi của cán bộ và nhân dân phường Trần Nguyên Hãn.

Chương 3

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA CƠ SỞ Ở PHƯỜNG TRẦN NGUYỄN HÃN

3.1. Phương hướng về phát triển văn hóa và xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn

3.1.1. Phương hướng của tỉnh Bắc Giang

Theo Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Bắc Giang lần thứ XVIII nhiệm kỳ 2015-2020 cũng đã xác định rõ mục tiêu tổng quát năm 2015 - 2020 là: "Các lĩnh vực giáo dục, y tế, văn hóa, xã hội phát triển toàn

diện thuộc nhóm tiên tiến của cả nước. Khó đại đoàn kết toàn dân được củng cố vững chắc, quyền làm chủ của nhân dân được phát huy cao độ, đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân được cải thiện rõ rệt, có mức thu nhập bình quân đầu người nằm trong các tỉnh đứng đầu khu vực của vùng Trung du và miền núi phía Bắc và bằng bình quân cả nước; vị thế, hình ảnh tỉnh Bắc Giang được nâng lên tầm cao mới".

3.1.2. Phương hướng của Thành phố Bắc Giang

Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Thành phố Bắc Giang khóa XX, nhiệm kỳ 2010 -2015 xác định rõ:

Nâng cao chất lượng cuộc vận động *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư*, thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở. Đầu tư xây dựng và đảm bảo sử dụng có hiệu quả các thiết chế văn hóa, thể thao từ quận tới cơ sở. Tăng cường quản lý Nhà nước về các hoạt động văn hóa và dịch vụ văn hóa".

Nghị quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ thành phố Bắc Giang lần thứ XXI nhiệm kỳ 2015-2020 cũng đã chỉ rõ

Trong *Chương trình số 01- Ctr/TP ngày 12/3/2014 về "Phát triển kinh tế -xã hội thành phố Bắc Giang, giai đoạn 2015- 2020 "* đã đưa ra mục tiêu, phương hướng quan trọng trong nhiệm vụ phát triển văn hóa.

3.1.3. Phương hướng của phường Trần Nguyên Hãn

Bám sát sự chỉ đạo và các văn kiện Đại hội của Trung ương, của tỉnh, của thành phố Bắc Giang, các cấp lãnh đạo phường Trần Nguyên Hãn đã xác định nhiệm vụ xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở luôn là một nội dung quan trọng, xuyên suốt và cần sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị phường và khu dân cư.

3.2. Các yếu tố cơ bản tác động đến sự phát triển đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn

3.2.1. Tác động tích cực

Là phường nằm trong khu vực thành phố thuộc đô thị loại hai của tỉnh Bắc Giang, Phường Trần Nguyên Hãn trong những năm đổi mới và giao lưu, hội nhập như hiện nay đã và đang diễn ra sự giao lưu, tiếp xúc mạnh mẽ cả về kinh tế, chính trị, văn hóa.

3.2.2. Tác động tiêu cực

Bên cạnh những kết quả đạt được, phong trào cũng đã bộc lộ những hạn chế, bất cập như: Ở một số tổ dân phố việc triển khai và thực

hiện các văn bản chỉ đạo của BCD chưa kịp thời, đầy đủ, một số nơi gặp khó khăn, lúng túng trong công tác tổ chức thực hiện.

3.3. Đề xuất các nhóm giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng đời sống văn hóa ở phường Trần Nguyên Hãn

3.3.1. Nâng cao nhận thức về công tác xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn phường

3.3.1.1. *Nâng cao nhận thức của các cấp ủy đảng, chính quyền, đoàn thể và nhân dân về tầm quan trọng của xây dựng đời sống văn hóa cơ sở đối với sự phát triển của phường*

3.3.1.2. *Các hình thức tuyên truyền cần đa dạng, phong phú và duy trì thường xuyên*

3.3.2. Tăng cường công tác quản lý nhà nước

3.3.2.1. *Tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng*

Các cấp ủy đảng cần đưa nhiệm vụ xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn vào Nghị quyết hàng tháng và xây dựng nghị quyết chuyên đề về công tác xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn phường. Chỉ đạo chính quyền, MTTQ, các tổ chức đoàn thể nghiên cứu tìm giải pháp, xây dựng kế hoạch, chương trình hành động cụ thể nhằm nâng cao chất lượng công tác xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn phường.

3.3.2.2. *Đổi mới cơ chế quản lý văn hóa của chính quyền phường*

Xuất phát điều kiện thực tế của địa phương, UBND phường cần căn cứ Nghị quyết của Đảng ủy, HĐND và kế hoạch phát triển kinh tế của Thành phố Bắc Giang để xây dựng kế hoạch triển khai thực hiện phong trào. Kế hoạch thực hiện phong trào cần có sự tham mưu của bộ phận văn hóa và ý kiến đóng góp của các ban, ngành, đoàn thể ở địa phương.

3.3.2.3. *Phát huy tinh thần trách nhiệm và vai trò tự quản của cộng đồng dân cư*

Hoạt động xây dựng đời sống văn hóa cơ sở đều hướng đến đối tượng là nhân dân, chính vì vậy phong trào xây dựng đời sống văn hóa cơ sở muốn đạt hiệu quả cao cần nhận được sự ủng hộ và phát huy được tinh thần trách nhiệm và vai trò tự quản của nhân dân. Phát huy quyền tự quản, tự chịu trách nhiệm của từng khu dân cư.

3.3.3. Về chuyên môn, nghiệp vụ

3.3.3.1. *Nâng cao chất lượng hoạt động các thiết chế văn hóa*

Hoạt động của nhà văn hóa, nhà hội họp khu dân cư

Xây dựng mô hình thư viện cấp phường và nâng cao chất lượng tủ sách pháp luật ở khu dân cư

3.3.3.2. Đầu tư kinh phí, cơ sở vật chất kỹ thuật, xã hội hóa các hoạt động văn hóa

Quá trình xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở cần hình thành và triển khai tốt hệ thống cấu trúc hai chiều, đó là “đưa văn hóa về cơ sở” và “xây dựng mô hình hoạt động tại chỗ” theo phương châm “Nhà nước và nhân dân cùng làm”. Đồng thời bảo đảm thông tin định hướng từ trên xuống và phản ánh kịp thời từ cơ sở lên trên, giúp các cấp quản lý xây dựng các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội và hoạch định chính sách văn hóa phù hợp thực tế đời sống.

3.3.3.3. Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh

Môi trường văn hóa lành mạnh có vai trò vô cùng quan trọng đối với đời sống con người, làm cho văn hóa thực sự trở thành nhân tố tích cực thúc đẩy con người hoàn thiện nhân cách, kế thừa và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Vì vậy vấn đề xây dựng môi trường văn hóa, trong đó xây dựng “con người mới” có đủ phẩm chất đạo đức, năng lực là vô cùng cần thiết. Bởi nguồn lực con người đóng vai trò chủ chốt trong quá trình phát triển và xây dựng môi trường văn hóa.

Tiểu kết

Trong chương 3, luận văn đưa ra các quan điểm xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trong thời gian tới và giải pháp hiệu quả nhằm xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn trong giai đoạn hiện nay. Xây dựng đời sống văn hóa là một quá trình lâu dài, cần phải tính toán thận trọng trong từng bước đi nhằm tạo những nền tảng cơ bản về vật chất và tinh thần cho nhân dân. Nhìn chung, các quan điểm về xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trong thời gian tới đều hướng xây dựng con người xã hội chủ nghĩa, xây dựng các thiết chế văn hóa và môi trường văn hóa lành mạnh nhằm phục vụ tốt nhất nhu cầu phát triển toàn diện của con người trong thời kỳ mới.

KẾT LUẬN

Văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu, vừa là động lực thúc đẩy sự phát triển kinh tế, xã hội. Văn hóa tác động tới từng người dân, từng gia đình, từng không gian lao động hay không gian sinh hoạt cộng đồng. Chính vì vậy, xây dựng đời sống văn hóa cơ sở là một trong những chủ trương quan trọng, có ý nghĩa chiến lược đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, tạo động lực cho sự nghiệp đổi mới đất nước.

Trong thời kỳ phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, đẩy mạnh CNH - HĐH, hội nhập quốc tế, nhiều vấn đề về tổ chức, quản lý chỉ đạo các hoạt động xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở cần tiếp tục được nghiên cứu điều chỉnh, có cái nhìn sát thực hơn trong cách đưa ra hướng giải quyết. Chính vì thế phải dựa vào đặc điểm của địa phương trong điều kiện đang chịu tác động mạnh mẽ của công nghiệp hóa, đô thị hóa, để nâng cao năng lực quản lý, tổ chức xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, đáp ứng nhu cầu hưởng thụ và sáng tạo văn hóa của người dân, động viên nhân dân tích cực chủ động cùng tham gia vào thực hiện mục tiêu “Xây dựng và phát triển văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”.

Công tác quản lý hoạt động xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở là động lực phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội ở địa phương. Qua đó nhằm nâng cao nhận thức cho người dân trong việc giữ gìn các thuần phong mỹ tục, giá trị đạo đức, bản sắc văn hóa dân tộc. Những kết quả đã đạt được trong công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn đã góp phần tích cực đáp ứng nhu cầu tham gia các hoạt động văn hóa, văn nghệ, TDTT, vui chơi giải trí của nhân dân, góp phần quan trọng trong việc hình thành nếp sống văn minh và hình thành các giá trị văn hóa mới, con người mới trong thời đại ngày nay. Công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn đã cụ thể hóa được vai trò nền tảng tinh thần của văn hóa với tư cách vừa là mục tiêu vừa là động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương.

Tuy nhiên, trong quá trình triển khai công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn đã bộc lộ những hạn chế, yếu kém cần được khắc phục: trong công tác thường chú ý hơn đến các hoạt động mang tính chất bề nổi mà lơ là các hoạt động mang tính chiều sâu; trong hoạt động văn hóa, văn nghệ quần chúng

chưa phát huy được vai trò của quần chúng nhân dân, còn bộc lộ tư tưởng chạy theo thành tích; công tác xã hội hóa các hoạt động văn hóa còn hạn chế, chưa khai thác được thế mạnh của địa phương...

Thực hiện các phương hướng và mục tiêu đã đề ra, cần có một hệ thống các nhóm giải pháp nhằm không ngừng nâng cao hiệu quả công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn. Hệ thống các nhóm giải pháp này không chỉ tập trung vào một lĩnh vực, một khía cạnh hay chỉ giải quyết các tồn tại trước mắt mà nó phải đảm bảo tính toàn diện, lâu dài, tác động đến tất cả các yếu tố cơ bản của công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở.

Qua khảo sát thực trạng công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở, những ưu điểm, hạn chế cần khắc phục, luận văn đã đưa ra 3 nhóm giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động xây dựng đời sống văn hóa trên địa bàn phường Trần Nguyên Hãn thời gian tới.

Thứ nhất là nhóm giải pháp về chính sách, nhận thức.

Thứ hai là nhóm giải pháp về tăng cường công tác quản lý của Nhà nước.

Thứ ba là nhóm các giải pháp về chuyên môn nghiệp vụ.

Triển khai thực hiện tốt các giải pháp trên sẽ góp phần làm cho công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở của phường có nhiều thay đổi tiến bộ, phù hợp với quá trình xây dựng con người xã hội chủ nghĩa mà Đảng, Nhà nước ta đã đề ra.

Để công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở đạt được hiệu quả cần kết hợp đồng bộ các nhóm giải pháp nâng cao nhận thức, đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền; đổi mới hoạt động của chủ thể quản lý nhà nước; phát huy vai trò của cộng đồng đối với xây dựng đời sống văn hóa cơ sở và cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý nhà nước và cộng đồng trong xây dựng đời sống văn hóa cơ sở.

Những kết quả nghiên cứu bước đầu của tác giả đã chỉ ra và gợi mở nhiều vấn đề không chỉ của riêng phường Trần Nguyên Hãn mà là vấn đề chung của nhiều địa phương trong công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở. Các vấn đề cần được đào sâu, nghiên cứu kỹ lưỡng để có cái nhìn toàn diện và thấu đáo hơn. Tác giả hy vọng kết quả nghiên cứu sẽ góp phần làm sáng tỏ một số vấn đề lý luận và thực tiễn về công tác xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở phường Trần Nguyên Hãn, Thành phố Bắc Giang.